

PRILOGA O KULTURI BIVANJA

MLADINA

BIVANJE

NOSTALGIČNI
PRIDIH ŠESTDESETIH LET
Poslovni prostori v središču Zagreba /
ZAČASNE REŠITVE ZA TRAJNE UČINKE *Kako*
aktivirati mirujoča gradbišča? / POTNIŠKI CENTER
LJUBLJANA *Med bleščečimi načrti in bedo realnosti /*
SKUPNOSTNI PROSTOR ZIFERBLAT *Kjer je čas edino, kar*
je na prodaj / ARHITEKTURA PRIHODNOSTI *Kaj nas čaka?*

»SE TU DA ŽIVETI?«

Poslovni prostori v središču Zagreba z nostalgичnim pridihom petdesetih in šestdesetih let

Piše: Urša Marn Foto: Domagoj Blažević

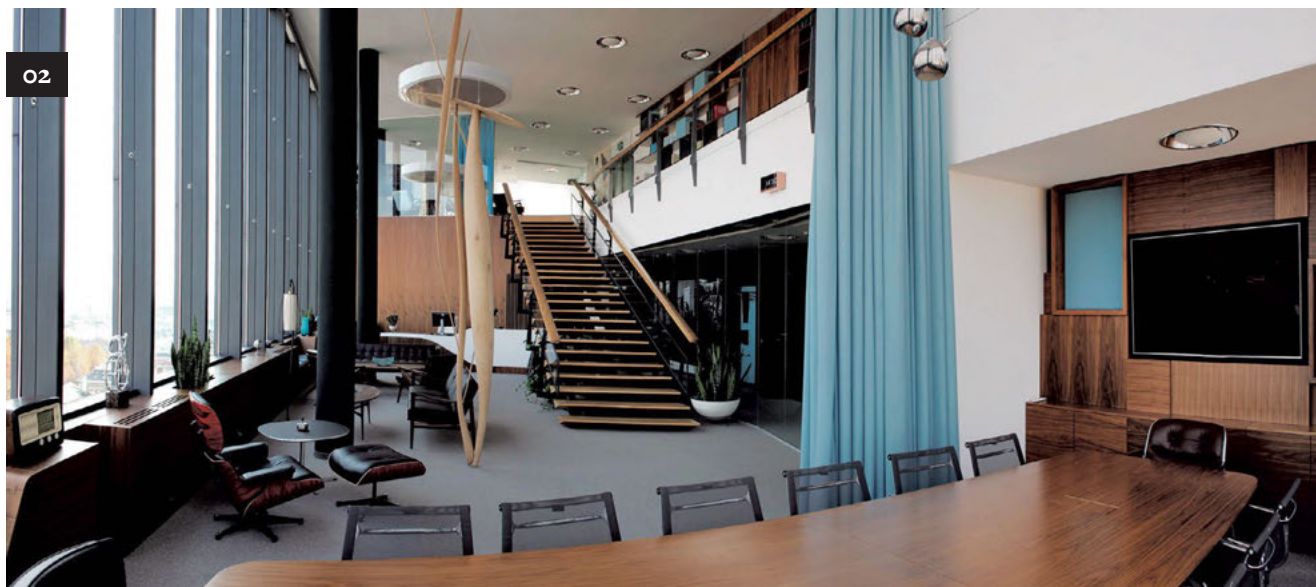
Priznam, obožujem ameriško TV-serijo *Mad Men*. Zaljubljena sem v cigaretni dim ovite pisarniške prostore, srkanje najdražjega viskija sredi delovnega dne, retro oblačila in retro pohištvo, verižno skakanje čez plot, nonšalanco, s katero glavni junak, mačošarmer Don Draper, drsi skozi čas. Stilistično je ta kultura nadaljevanka izpiljena do perfekcije. Prostori izmišljene newyorške oglaševalske agencije Sterling

Cooper so kot prospekt za legendarne oblikovalske izdelke iz šestdesetih let prejšnjega stoletja.

Takšni so tudi poslovni prostori v nekoč najvišjem zagrebškem nebotičniku v središču mesta, le korak od osrednjega Trga bana Jelačića. Ko vstopiš v te prostore, se ti zazdi, da si vstopil v časovni stroj in odpotoval v preteklost, v petdeseta in šestdeseta leta. Ko se namestiš v deset tisoč evrov vreden stol, pod katerega se je pred več kot

pol stoletja podpisal slavni danski oblikovalec Finn Juhl, srkneš požirek pijače in se zazreš skozi panoramsko okno, pod katerim se razprostira mesto, si želiš, da bi to bilo tvoje stanovanje. Nič čudnega, da vsake toliko kak klient vpraša: »*Se tu da živeti?*« Investitor je ljubitelj vsega, kar so h glasbi in dizajnu dobrega prispevala petdeseta in šestdeseta. V elegantno krojeni temnomodri obleki s črtami, zložčenih čevljih in z rockabilly frizuro se zdi svetlobna leta daleč

Fotografija na naslovnici: EASA013: primer participacije, Žužemberk; Plečnikova medalja 2015 za prispevek k bogatitvi arhitekturne kulture; avtorji: člani EASA Slovenija (Andraž Lečnik, Aleš Kobe, Aljoša Merljak, Marta Vrankar, Matic Brdnik, Matic Kašnik, Pia Mikolič, Tabita Jerant, Tadej Pavlič). Avtor fotografije: Matic Brdnik.

- 04 Čepprav je investitor ljubitelj ameriške TV-serije *Mad Men*, poudarja, da ni želel kopirati danes zelo priljubljenega retro sloga in dobiti suhoparne scenografije iz te nadaljevanke
- 01 Načrtno so izbrali klasične oblikovalske kose pohištva, ki izžarevajo večno eleganco. Prednost takšnih kosov je, da skozi čas ohranjajo vrednost, podobno, kot to velja za legendarne ameriške motorje znamke Harley-Davidson.

od suhoparnega poslovneža. »V najstniških letih sem igral bobne v rockabilly bendu,« mi pojasni, ko se mi pogled ustavi na bobnih in dveh električnih kitarah v osrednjem prostoru. Medtem se iz starinskega gramofona na kredenci oglašajo italijanski šlager.

Ko se je prvič sestel z arhitektom, mu je rekel: »Želim si takšno pisarno, kot jo ima Don Draper.« Že od začetka je imel jasno vizijo in ni kaj dosti popuščal. Bil je zelo zahteven, vtaknil se je v vsak detajl. Za arhitekta in oblikovalca je tak tip naročnika prava mora, saj jim ne dopusti, da bi v polnosti izrazili ustvarjalnost. Lahko bi se končalo slabo, lahko bi nastal absurden ponaredek dobrega dizajna, karikaturna časa. To se

ni zgodilo iz dveh razlogov: ker je investitor premožen in ima obenem izbran okus – kar je danes izjemno redka kombinacija, in pa, ker je prenovno zaupal odlični ekipi mladih kreativcev iz zagrebškega studia Brigada, ki jih vodi arhitekt Damjan Geber. Ta je izbrala pravo mešanico med starim in novim – prostori izžarevajo nostalgичen pridih, obenem pa ne delujejo staromodno.

Pisarniške prostore, ki se razprostirajo čez tri nadstropja nebotičnika in obsegajo 550 kvadratov, so prenovili rekordno hitro, potrebovali so samo mesec in pol. V enajstem nadstropju nebotičnika so pisarne pripravnikov v podjetju, te so opremljene bolj špartansko, na vrhu nebotičnika, v štirinajstem in petnajstem nadstropju, pa so razkošne pisarne lastnika družbe in partnerjev ter 150 kvadratov velik sprejemni prostor, ki sega čez obe nadstropji in je urejen tako, da pri klientih takoj vzbudi občutek, da bodo tu deležni vrhunskih storitev. Vsi delovni prostori so orientirani na obod steklene fasade nebotičnika, z druge strani pa gledajo na skupni prostor v središču. Tik nad pisarnami je še eno nadstropje, tu je bila nekoč odprta terasa, a so jo ob prenovi fasade zaprli zaradi nevarnosti samomorov. Ostala pa je restavracija.

Investitorjev pogoj je bil, da je pisarna dosledno urejena v slogu iz sredine prejšnjega stoletja ter da so vsi retro kosi pohištva in dekorativni predmeti – od gramofona, radia, televizije, stenskih ur, stajal za cigarete do obešalnikov za plašče – originalni, ne pa ceneni ponaredek. Skoraj vse starinske električne naprave še vedno delujejo. Manjši predmeti so iz naročnikove osebne zbirke, kupoval jih je leta pri znancu Igorju Rečku - Gangsterju, ki ima na zagrebškem

boljšem sejmu stojnico z retro memorabilijami. Stole in fotelje legendarnih oblikovalcev iz obdobja modernizma, kot so Finn Juhl, Charles Pollock ter zakonca Charles in Ray Eames, pa so naročili iz tujine. Tako so nekateri kosi vredni le deset evrov, drugi pa tudi pet tisoč evrov in več. Vmes je tudi nekaj sodobnejših kosov, na primer prešita zofa turškega oblikovalskega studia Autoban in pisarniški stoli ameriškega proizvajalca pohištva Herman Miller. Investitor mi ponosno pokaže stol iz leta 1959, na katerem je nekdanji ameriški predsednik John F. Kennedy sedel med svojo prvo predsedniško TV-debato. Na galeriji je manjša knjižnica, ob njej pa leseni sedeži iz kinodvorane v Trstu. Pri opremlenosti ni nobene zlaganosti. »Nikoli ne delamo dekoracij. Tako pri zasnovi kot tudi pri izvedbi smo vedno kar se da iskreni,« pravi arhitekt Damjan Geber.

Tam, kjer je danes sprejemni prostor pisarne, je bila nekoč mondna kavarna Nebotičnik, opremljena s pohištvom Bernarda Bernardija, slavnega hrvaškega arhitekta in oblikovalca. Pozneje se je tu zamenjalo še več najemnikov, nekaj časa je bila radijska postaja, pa nočni klub in nato uredništvo televizijske postaje Al Jazeera. »Zadnji koncert v teh prostorih je bil leta 1995, nastopala sta reggae skupina Naturalna mistika in Dino Dvornik,« se spominja investitor. Konec devetdesetih let je vse zamrlo, prazni prostori so propadali, od treh dvigal je delovalo samo še eno, veliko originalnih arhitekturnih detajlov iz šestdesetih je bilo uničenih, tudi unikatna stropna freska, ostalo pa je originalno leseno stopnišče s kovinsko ograjo, ki povezuje štirinajsto in petnajsto nadstropje in je danes lično prenovljeno. Leta 2000 je celoten

03 Dve nadstropji, kjer so pisarne partnerjev družbe in reprezentančni prostor, namenjen sestankom in druženju, povezuje prenovljeno originalno stopnišče

nebotičnik kupilo podjetje v lasti družine Frankopan, ki je nato financiralo prenovno fasado, ta je dobila sodoben steklen ovoj, prenovili so tudi inštalacije in notranjost, nato pa so prostore oddali različnim hrvaškimi in tujim podjetjem. Med drugimi ima tu pisarne zagrebško uredništvo tiskovne agencije Bloomberg. 70-metrov visok nebotičnik ima simboličen pomen za zgodovino Zagreba. V času njegove gradnje, od leta 1957 do 1959, je bila to najvišja in najsodobnejša poslovna stavba v tedanji državi, prva z aluminijastim pročeljem. Prav zgodovina in čas nastanka nebotičnika sta bila projektantom navdih pri prenovi.

Večina sodobnih poslovnih prostorov je dolgočasnih, brez duše, pri materialih

prevladujeta steklo in kovina, opremljeni pa so z generičnim pohištvom. Takšna japonska minimalistična hladnost investitorju ni blizu, želel si je prostore, ki bi izžarevali sproščenost, domačnost in toplino, zato so se projektanti odločili za veliko lesa in tkanin. Med barvami prevladujeta črna in rjava, vsake toliko pa preseneti petrolejsko modra, ki je značilna za petdeseta in šestdeseta. V tej barvi je tudi ogromen zastor, ki sega čez obe nadstropji in s katerim je mogoče zapreti največjo konferenčno dvorano, kadar tam potekajo pomembnejši pogovori s klienti. Čeprav je investitor ljubitelj serije Mad Men, poudarja, da ni želel kopirati danes zelo priljubljenega retro sloga in dobiti suhoparne scenografije iz te nadaljevanke. »Gre za iskren poklon času skozi celovito premišljen dizajn.«

Nad mizo, kjer potekajo sestanki osebja in sestanki z večjimi klienti, so obešene retro luči slovenskega proizvajalca Meblo. Nanje so naleteli po naključju, jih očistili, zloščili in jim zamenjali žice. »Načrtno smo izbrali klasične oblikovalske kose pohištva, ki izžarevajo neko večno eleganco in niso nikoli zares iz mode,« pravi Geber. Prednost takšnih kosov je, da skozi čas ohranjajo

vrednost, podobno, kot to velja za legendarne ameriške motorje znamke Harley-Davidson. Po vsej dolžini oken je po meri narejen večnamenski parapet iz furnirja ameriškega oreha, za katerim so skrite cevi za ogrevanje in hlajenje. Parapet ni zgolj dekoracija, je tudi polica za rože, prostor za shranjevanje in razstavljanje manjših predmetov, na nekaterih delih pa tudi sedišče z neoviranim razgledom na mesto. »Parapeti so običajno precej dolgočasni, so le krinka za cevi in podobno šaro, vzamejo pa praviloma kar 70 odstotkov prostora, zato smo ga namenoma oblikovali tako, da je čim uporabnejši in da prostor obogati,« pojasni Geber. Prav tako so po meri in v duhu časa izdelana korita za rože. »Naročili smo jih pri obrtniku iz Opatije, ki sicer popravlja čolne. Takšnih korit ni skoraj nikjer več, če se ne motim, sta samo še dve v avli stavbe podjetja Lloyd osiguranje.« Zaradi večje verodostojnosti je tudi rastlinje tipično za sredino prejšnjega stoletja. Izbrala ga je krajinska arhitektka Željka Kolak, ki skrbi za hrvaško znamko Moj balkon. Ker je investitor ljubitelj umetnosti, prostore poživljajo slike in skulpture sodobnih hrvaških umetnikov iz njegove osebne zbirke in dajejo piko na i tej zares izvrstni prenovi. x

100% LUMAR 100% RAZSVETLJENO 100% LUMIS

**POMLADANSKI
BESTBUY**

BEST BUY CENA NA KLJUČ
ZA Lumis 145 ŽE OD:
151.370,00 €
(z DDV, predvideno subvencijo in
popustom*)

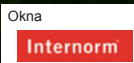
CLASSIC
Lumis 145

LUMIS – NOVA HIŠA LUMAR

Prepoznavna podoba hiše Lumis izhaja iz obračanja hiše proti soncu. Izjemno kvalitetno osončeni bivalni prostori in obe otroški sobi v mansardi presegajo stereotipe o klasični mansardni hiši. Tlorisno nudi hiša funkcionalno dovršeno razporeditev z izjemno dobro osvetljenimi bivalnimi prostori.

T: 02 421 67 50 I: www.lumar.si

ZAČASNE REŠITVE ZA TRAJNE UČINKE

Kako aktivirati mirujoča gradbišča

Piše: Marko Peterlin, Inštitut za politike prostora

V vsakem, vsaj malo živem mestu nenehno poteka gradnja v kakem njegovem delu. Gradi se lahko kratek čas, nekatere gradnje pa so zelo dolgotrajne. Pogosto se objekt začne uporabljati, še preden se gradnja konča. Ena najbolj znamenitih nedokončanih gradenj je verjetno Sagrada Familia v Barceloni, zasnovana kot cerkev, ki pa je že skoraj stoletje turistična znamenitost. Ideja o mestu kot dograjenem stanju nima prav veliko skupega z realnostjo.

Z gradbišči smo se v mestih navadili živeti. Večinoma jih niti ne opazimo. Našo pozornost pritegnejo, ko se pojavijo in zmotijo naše ustaljene vzorce delovanja, pozneje pa se jim praviloma prilagodimo. A zadnje čase vendarle opažamo, da je gradbišč zlasti v Ljubljani veliko in da se že leta na mnogih od njih ne dogaja popolnoma nič, še najmanj gradnja.

Mirujoča gradbišča so za mesto izguba
To, da je iz kakršnekoli uporabe za dalj časa izvzet del mestnega prostora, ima za

delovanje in razvoj mesta nekaj precej neugodnih posledic. V ekonomskem smislu seveda pomeni čisto izgubo, ne le za lastnika zemljišča, temveč tudi za mesto. Občina ne dobi dajatev od dejavnosti, okoliško lokalno gospodarstvo, kot so trgovine, lokali, frizerji ali kolesarske delavnice, pa nimajo strank. Stroški za vzdrževanje in obratovanje mestne infrastrukture se porazdelijo med manj uporabnikov in so zato višji. Družbeno povezanost otežujejo večje razdalje med dejavnostmi in med prebivalci, kar pogosto onemogoča naključne vsakdanje stike in

01 Onkraj gradbišča, julij 2011 / Foto: Drago Kos
 02 Pogled na El Campo de Cebada / Foto: (c) El Campo Cebada

pomembno zmanjšuje socialni kapital širšega območja. Težava pa je tudi vzdrževanje območja okoli gradbišč, saj so prebivalci in uporabniki prostorov njegovi ključni skrbniki. Pazijo, da stvari delujejo, da je prostor kolikor toliko urejen, da ni smeti, skrbijo za osnovno varnost.

Mirujoča gradbišča so zato za katerokoli mesto težava. A kakšne možnosti ima mesto, da lastnike zemljišč prisili k ukrepanju? Po pravici povedano so pri nas za zdaj možnosti za poseganje v zasebno lastnino precej omejene, pa čeprav ustavna podlaga za take posege načeloma obstaja. Na gradbiščih lahko ukrepajo zgolj inšpekcijske službe, in še to le v primeru nevarnosti. Kakorkoli obračamo, prisilni ukrepi v primeru propadlih investicij praviloma nimajo pravih učinkov, saj jih podjetja v stečaju pogosto niti niso zmožna izvesti.

Začasne rešitve

Kot najbolj obetavna rešitev za mirujoča gradbišča se je tako v zadnjem desetletju ali dveh izkazala začasna uporaba prostora. Pojavi se kot vmesno stanje, dokler se ne vzpostavi predvidena nova raba, in je praviloma časovno omejena, praksa pa kaže, da se lahko začasnost marsikdaj tudi precej zavleče. Pri začasni rabi se interes posameznih skupnosti ali meščanov za uporabo prostora poveže z interesom lastnika zemljišča in mestnih oblasti, da bi se preprečili degradacija prostora in škoda, ki bi z njo nastala.

V zadnjih letih se je začasna raba na mirujočih gradbiščih po Evropi zelo

razširila. Zanimiv je primer El Campo de Cebada iz četrti La Latina v Madridu. Tam so leta 2009 v središču mesta porušili lokalni športni kompleks, da bi v sodelovanju z zasebnim kapitalom zgradili sodobnejšega, večnamenskega. Ker sta zasebni in javni denar usahnili, se ni zgodilo nič, zemljišče pa je ostalo ograjeno do leta 2011, ko so ga najprej namenili začasni instalaciji. Iz nje se je nato rodila civilna pobuda, da bi se območje vrnilo v javno rabo, in se v sodelovanju z mestnimi oblastmi razvila v izjemno zanimiv primer od spodaj organiziranega javnega prostora na območju gradbišča.

Podoben primer je Onkraj gradbišča v Ljubljani. Dolgo zaprto gradbišče ob Resljevi cesti so pobudniki iz umetniškega kolektiva Obrat v sodelovanju z okoliškimi prebivalci in drugimi zainteresiranimi spremenili v skupnostni prostor, namenjen vrtovom, druženju, izobraževanju in kulturi. Projekt se je začel avgusta 2010 kot del programa zavoda Bunker. Njegov cilj je bil z nizom dogodkov spodbujati mestno vrtarjenje in podpirati socialne urbane prostore. Oblika kulturnega festivala je olajšala pot do potrebnih dovoljenj za uporabo zemljišča, ki so jih pobudniki pridobili od lastnice zemljišča Mestne občine Ljubljana, s katero iz leta v leto podaljšujejo pogodbo o začasni brezplačni rabi zemljišča.

Priložnost so mirujoča gradbišča v javni lasti

Oba omenjena primera gradbišč sta na zemljiščih v javni lasti, ki jih pri nas ne manjka. Mnoge javne investicije se odlagajo v nedogled, naj omenim le stavbo za ministrstva pri Bežigravskem dvoru v Ljubljani, prav tako so se tudi pri nas slabo končala mnoga javno-zasebna partnerstva, v katera so javni partnerji prispevali zemljišča,

med njimi denimo Emonika. V teh primerih imajo občinske in državne ustanove mnogo več možnosti za ukrepanje in možno ter smiselno bi bilo večkrat poseči po začasni rabi kot orodju za preprečitev degradacije prostora.

Težava večine gradbišč je seveda zagotavljanje varnosti. A praksa kaže, da je pogosto z majhnimi posegi mogoče zavarovati nevarne dele gradbišč in jih ločiti od uporabnih delov. Na tak način so ne nazadnje urejeni marsikateri zelo znani objekti, med njimi že omenjena Sagrada Familia, pa tudi stadion in dvorana Stožice v Ljubljani. Podobno bi lahko ravnali tudi v prizadevanjih, da bi ublažili negativne posledice mirujočih gradbišč v zasebni lasti. Pogosto zelo začasne ureditve javnega prostora okoli njih bi bilo mogoče narediti prijaznejše do meščanov, zlasti za pešce in kolesarje, gradbiščne ograje pa bi lahko ponekod zamenjali s takšnimi, ki bi vidneje povezale območje gradbišč z javnim prostorom okoli njih.

Naj za konec zasejem še seme dvoma. Ni vsaka začasna raba nujno pridobitev za okolico. Trenutno se v zvezi z mirujočimi gradbišči kaže največji interes, da bi jih preuredili v začasna parkirišča. Čeprav na kratak rok parkirišča res omogočajo nekatere prednosti začasne rabe prostora, kot sta skrb za urejen prostor in zlasti prihodek za lastnika, pa dolgoročno parkirišča okoliški prostor prej osiromašijo, kot obogatijo. Gre za monotono uporabo prostora, ki oddaljuje preostale rabe povsem enako kot gradbišča. Prevelika ponudba parkirišč lahko postane celo ena glavnih težav mestnega prometa, saj gre za ključno spodbudo vožnji z avtomobili. Kam to pelje, je zdaj že dobro znano: mestni prostor izgublja uporabnike, mesta prebivalce, zdravje in zadovoljstvo pa izgubljammo vsi. x

POTNIŠKI CENTER LJUBLJANA

Med bleščečimi načrti in bedo realnosti

Piše: Nejc Černigoj

Ljubljska železniška postaja in njena neposredna okolica že leta kažeta nadvse klavno podobo. Streljaj stran od sveže prenovljenega srednjeveškega mestnega jedra, ki se je v zadnjih letih preobrazilo v pravi magnet za turiste in ponos Ljubljančanov, je glavna potniška postaja slovenske prestolnice prej podobna postaji nazadujočega mesteca kakšne nerazvite države kot katedrali sodobnega trajnostnega prometa, kot jih lahko občudujemo v večini evropskih držav. Če nam postaje ne bi zgradila Avstro-Ogrska pred stoletjem in pol, bi na vlake verjetno še vedno vstopali z razpadajoče platforme, približno tako, kot danes vstopamo na medkrajevne avtobuse. Podobno po desetletjih zapostavljanja ugotavljamo za slovenske železnice nasploh.

Za ljubljansko železniško vozlišče se je v desetletjih zvrstilo več urbanističnih natečajev. Zadnjemu, iz leta 2001, je sledila odločitev o gradnji v javno-zasebnem partnerstvu s kanadsko-madžarsko korporacijo Tri-Granit, in že se je zdelo, da se bomo v svet kmalu lahko odpeljali s sodobne postaje. Na obsežnem zemljišču med Centrom in Bežigradom naj bi zrasla Emonika, poslovno-trgovsko-zabaviščno-hotelski center, s trženjem katerega bi financirali gradnjo javnega »infrastrukturnega« dela, torej železniške in avtobusne postaje ter okoliških cest in ureditev. Z začetkom finančne krize se nepremičninska enačba ni več izšla, in ko je vlada odrekla finančno pomoč, se je Tri-Granit iz investicije začel umikati. Tako so se sanje Ljubljančanov o novi postaji spet oddaljile v negotovo prihodnost.

Odkrivanje, kdo je v tej zgodbi kriv in odgovoren, ni več bistveno. Nove postaje v Ljubljani to ne bo postavilo. Tudi če se gospodarske razmere začnejo postopno izboljševati, projekt v zastavljenem obsegu ne bo zgrajen še leta – nanj čakamo že dobrih deset let in lahko se zgodi, da bomo še nadaljnjih deset. Do vodilnih ter tudi do precejšnjega dela stroke in javnosti pa to spoznanje kot da še ni prišlo. Tako se vedno znova pogovarjamo o »dokončnih« rešitvah, povezanih z obsežnimi nepremičninskimi posli na zemljiščih železnic, v ozadju je vedno tudi poglobitev železniških prog, ki jo od nekdanj zagovarja urbanistična stroka. Resda so to pomembne teme, strategijo razvoja ne le postaje, temveč celotnega sistema javnega potniškega prometa v regiji nujno potrebujemo. Problematično pa je nenehno čakanje

- 01 Ljubljanska železniška postaja in prostor pred njo iz ptičje perspektive. Za marsikoga je prvi vtis o prestolnici neugledna ploščad s primestnimi avtobusi. / foto: Uroš Abram
- 02 Glavna železniška postaja v Celovcu. Iz prenovljene postajne stavbe vodi do peronov preprost jekleni montažni nadhod. Arhitekt: Klaus Kada. / foto: ÖBB/Robert Deopito; spletna stran Avstrijskih železnic

na srečo za vokalom v podobi »velikega projekta«, nato pa vedno znova vračanje načrtov na točko nič, medtem ko je dejansko stanje iz leta v leto slabše.

Zdi se, da sploh ne opazimo, da je stanje na postaji in v njeni okolici v funkcionalnem in estetskem smislu že leta nevzdržno. Od zadnje večje preureditve širšega območja z gradnjo cestnih podvozov leta 1962 se ni spremenilo nič, s svetlo izjemo podaljšanja podhoda pod peroni do Vilharjeve ceste. Na vlake moramo od glavne stavbe, kjer poteka prodaja vozovnic (SŽ ne omogočajo drugod že povsem uveljavljenega spletnega

nakupa), pešačiti do 200 metrov oddaljenega podhoda in nato vlačiti kovčke po stopnicah dol in spet gor na perone. Dvigal na perone ni, klančin, ki bi olajšale dostop do peronov, tudi ne.

Vožnja s kolesom mimo postaje je prepovedana, čeprav gre za del mestnega ringa. Prepovedana je tudi vožnja skozi podhod, čeprav gre za eno od redkih povezav centra z Bežigradom in je ta za kolesarje nadvse

pomembna. Menda je tako zaradi nevarne vožnje nekaterih kolesarjev – a če pešci in kolesarji razmeroma dobro sobivajo v pešconah v centru (pomislite na ozko Čopovo ulico), bi bilo tudi tu večino konfliktov mogoče odpraviti s preprostimi opozorili in nekaj strpnosti. Namesto tega pa institucija, ki bi na področju trajnostnega prometa morala biti vodilna, pošilja kolesarje na ovinek proti pol kilometra oddaljenemu

Avtomobilsko zavarovanje z akcijo SPROSTI ČAS

Brezplačno zavarovanje prtljage.

25 EUR popusta pri zavarovanju kolesarjev.

25 EUR popusta pri turističnem zavarovanju.

🚲

🧳

🧳

Zavarevalnica Triglav

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.eu

03

podvozu Dunajske ali skozi neprijeten in nevaren podvoz Šmartinske ceste.

Zgodba zase je glavna avtobusna postaja na Trgu OF, katerega bulvarsko podobo z alejo platan je zasnoval Plečnik. Od eminentne mestne ulice, ki je za mnoge tujce prvi stik z našim glavnim mestom, ni ostalo skoraj nič. Namesto platan jih pozdravijo vrste avtobusov na uničenem tlaku, ki jim družbo dela postajna »stavba«, nekakšen zdelan mega kiosk.

Pozabiti ne smemo še na širna opuščena območja vzdolž Masarykove ceste in na njen povsem neprimeren profil. Z južne strani cesto obdajajo prazne gradbiščne parcele, čakajoč na prebujenje gradbenega sektorja, na severni strani pa nekaj barak in obsežno parkirišče, lokacija še enega nesojenega državnega projekta, nove stavbe sodišča. Vmes je prostora za tri prometne pasove in ozka pločnika; kako naj se mimo prebijajo kolesarji, ne zanima nikogar, da bi bili tu smotni rumeni pasovi za avtobuse, pa tudi ne.

Na eni strani torej bleščeči načrti, na drugi beda realnosti. Za primerjavo si oglejmo, kako se tega lotevajo v tujini. Ni nam treba v daljni francoski Lille, kjer je nizozemski arhitekt Rem Koolhaas zasnoval postajo, vozlišče hitre železnice med Brusljam, Londonom in Parizom, ki je postala simbol evropske integracije. Niti v Nemčiji, kjer je po načrtih arhitekta von Gerkana zgrajena postaja Lehrter ponovno povezala vzhodni in zahodni Berlin ter s tem postala zapoznani simbol združitve Nemčije. Dovolj je, da se ozremo proti bližnjemu Celovcu, kjer so leta 2005 prenovili postajo, zelo podobno ljubljanski. Tire so premostili z jeklenim mostovžem v osi glavne stavbe – preprosto montažno konstrukcijo, oblečeno v perforirano pločevino. Od tam vodijo na vse perone zastekljena dvigala ter tekoče in navadne stopnice. Na mostovž se povzpemo iz velike vstopne dvorane v glavni stavbi, ki so jo ustvarili z rušenjem nekaterih prostorov. Pred vhod v postajo so postavili še velik jekleni nadstrešek. Preprosto, poceni, funkcionalno in estetsko.

Prenova celovške postaje je sicer del avstrijske »ofenzive na železniške postaje« (Bahnhofsoffensive), kakor so pri Avstrijskih železnicah poimenovali obsežen projekt posodabljanja potniških postaj, ki so se ga lotili leta 2000. Da bi zagotovili konkurenčnost železniškega sistema kot osrednjega nosilca trajnostnega potniškega prometa in začrtali njegovo pot v 21. stoletje, so se odločili temeljito posodobiti vse postaje z dnevnim pretokom nad pet tisoč potnikov. V petnajstih letih so tako prenovili 28 postaj, projekt pa se končuje letos z odprtjem nove glavne postaje na Dunaju. Ob misli na stanje doma se lahko samo razjočemo in pomislimo, ali je problem res pomanjkanje denarja, kot nas skušajo prepričati, ali ni nemara narobe vse drugo. Avstrijska železniška ofenziva namreč ni le strateško zasnovana, temveč vsa leta, ne glede na vmesne politične ali finančne preobrate, tudi izvrstno vodena, upravljana in konstantno financirana.

Če je problem Slovenije odsotnost vizij, podprtih s strategijami in državnim aparatom, ki bi jih bil sposoben izvajati, je pri ljubljanski postaji problem tudi, da nimamo rezervnega načrta. Vse kaže, da je aktualni projekt do nadaljnjega zamrznjen, morda za dolga leta, stanje na terenu pa je obupno. Zato je čas, da se vprašamo, kaj bi se dalo narediti s sredstvi, ki jih imamo. Denar bi se vsaj za novo postajno stavbo moral najti v sklopu posodabljanja železniškega omrežja. Tu je vsa pozornost trenutno namenjena drugemu tiru proti Kopru, a ob tem ne bi smeli pozabiti, da je potniški promet integralni del železniškega sistema, v njem pa je osrednje vozlišče ljubljanska potniška postaja. Če za postajno stavbo v predvidenem obsegu ni denarja, bi morda za zdaj zadoščal montažni nadhod za lažji dostop do peronov, po vzoru celovškega. Preprosta izboljšava bi bila tudi nadgrajitev obstoječega podhoda s klančinami še na južni strani, za kar bi bili hvaležni vsi ljudje, ki tvorijo težke kovčke ali težko hodijo, ter kolesarji. Slednji bi imeli veliko koristi tudi

03 **Chur, Švica. Pod isto streho – spodaj železniški peroni, nad njimi ploščad s postajo primestnih avtobusov. Arhitekta: Richard Brosi in Robert Obrist. / foto: Kecko-Wikimedia Commons**

od varovane kolesarnice, kjer bi na primer dnevni vozači shranjevali kolesa.

Trg OF bi lahko rešili nadvse preprosto, s prestavitvijo avtobusne postaje. V švicarskem mestecu Chur so jo denimo postavili kar na plato nad železniškimi tiri. Železniški in avtobusni peroni so tako eni nad drugimi, s čimer je možno hitro prestopanje med obema oblikama prevoza, hkrati pa je zemljišče dvojno izkoriščeno. Najlaže pa bi postajo prestavili na Vilharjevo cesto, kakor je že sicer predvideno, saj je tamkajšnje območje povsem neizkoriščeno. Četudi bi postaja pomenila le asfaltirano ploščad z nekaj nadstreški, bi bilo to očitno izboljšanje glede na današnje stanje. Predvsem pa bi s tem pred železniško postajo končno lahko uredili reprezentativen trg in tako mestu dali nov ugleden javni prostor.

Podobno bi se lahko rekonstrukcije Masarykove lotili neodvisno od železniškega dela. Z odstranitvijo nekaj barak na severni strani ceste bi dobili dovolj prostora za udobne pločnike, kolesarske steze, drevo-red, z uvedbo rumenih pasov pa bi ta odsek notranjega mestnega ringa postal bistveno bolj pretočen in dostopen z mestnimi avtobusi, sploh ob uvedbi načrtovane krožne linije.

V primerjavi z Emoniko so opisani posegi neprimerljivo skromnejši. A glede na sredstva, ki bi jih zahtevali, bi bil njihov učinek na preobrazbo tega območja ogromen. Podobno, kot pri prenovi starega mestnega jedra bi nekaj funkcionalnih in estetskih izboljšav lahko prineslo nov razvojni impulz za celotno mesto. Četudi s tem (še) ne bi dobili poglobljenih prog, stometrskih stolpnice in tramvaja, bi dobili vsaj zadostno funkcionalni železniško in avtobusno postajo in kolikor toliko urejeno mestno okolje.

Ko bi se spet pojavili investitorji, ki bi jih zanimalo graditi na železniških parcelah in s tem sofinancirati »velike projekte«, bi bili omenjeni posegi bržčas že amortizirani. Če bi sočasno uvedli še nekaj tehničnih (nadgradnje nekaterih prog, gradnja postajnih nadstrešnic ...) in organizacijskih izboljšav (taktni vozni red), ki jih predlaga nedavna študija Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije, bi s tem zagotovili dokaj dobre možnosti za primestni in medmestni potniški promet. Namesto s (pre)zahtevnim velikim skokom bi se tako z nizom premišljenih majhnih korakov lahko približali trajnostnemu idealu sodobne zelene prestolnice. x

Že petdeset let navdihujemo vaša doživetja.

ADRIA 50 1965 2015
Življenje v gibanju

Izberite
**BREŽČASNO
BELO!**

Altea4four

Izberite
BARVE!

Altea4four

Izberite
SVOJ VZOREC!

Altea4four
signature

Nova Altea4four!

Ustvarite prikolico, kakršno ste si vedno želeli. **Samo vašo.**

- ADRIA PLUS d.o.o. Podbevškova 13, 8000 Novo mesto, Tel: 041 486 021, Fax: 07 39 35 415, info@adria-plus.si, www.adria-plus.si
- CARAVAN d.o.o. Cesta Ljubljanske brigade 9, 1000 Ljubljana, Tel: 01 518 36 36, Fax: 01 518 38 00, info@caravan.si, www.caravan.si

www.adria-mobil.com

www.facebook.com/AdriaMobil

ADRIA MOBIL, d.o.o.,
Straška cesta 50, 8000 Novo mesto, Slovenija

Adria - zmagovalna znamka

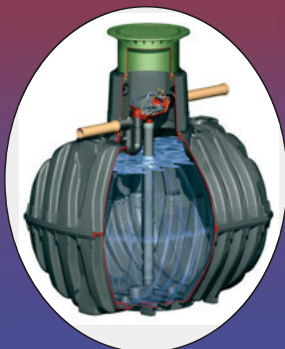

www.cistilnenaprave-dezevnica.si

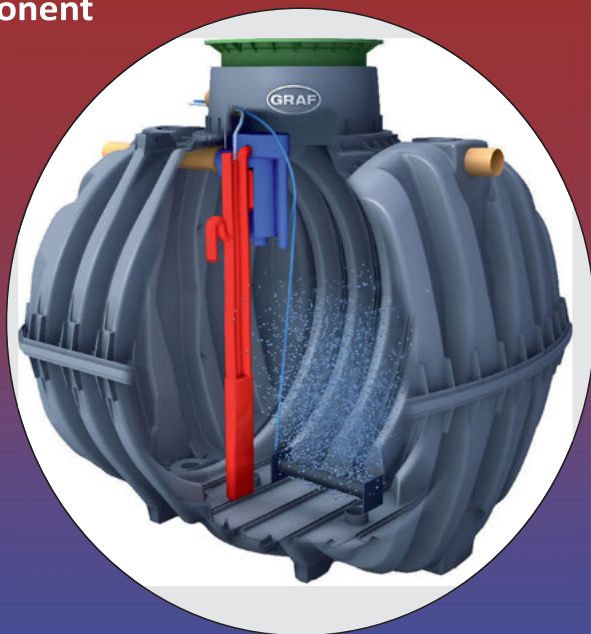
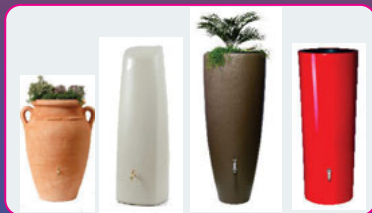
ARMEX

Biološke čistilne naprave

Visok učinek čiščenja. Ni električnih komponent v rezervoarju. Praznenje na 3 leta. Nizka poraba energije. Minimalni stroški vzdrževanja. V povoznem rezervoarju. Že danes pripravljeni na prihodnost. Proizvajalec podjetje GRAF iz Nemčije.

Okrasni nadzemni rezervoarji.
Naj bo rezervoar za zbiranje deževnice okras vašega doma

Zbiranje in uporaba deževnice

ARMEX ARMATURE d.o.o., Ivančna Gorica, Ljubljanska cesta 2A,
info@armex-armature.si , 01/78 69 270 , 051/652-192

Podzemni rezervoarji od 1000 L do 46000 L
Ostala oprema: filtri za deževnico, črpalke, priključki...

DOBRO VAROVANA SKRIVNOST?

Skupnostni prostor Ziferblat, kjer je čas edino, kar je na prodaj

Piše: Petra Tihole

Foto: Borut Krajnc

S mo sredi Ljubljane, pred stavbo Univerze v Ljubljani na Kongresnem trgu. Če se odpravimo od tam, moramo najprej zaviti v s kulturnimi spomeniki in veličastnimi bukvami zaznamovano Vegovo ulico. Samo malo naprej od elektrotehniško-računalniške srednje šole je vhod v atrij stare meščanske hiše, kjer se na koncu dvorišča, na nekaj več kot sto kvadratnih metrih, razprostira ljubljanski Ziferblat. Prostor, kjer je čas edino, kar je na prodaj. Čas? Ja, čas. Minuta stane pet centov, ura tri evre, štiri ure dvanajst evrov. To pa je tudi največ, kolikor lahko v enem dnevu pri njih zapraviš.

Ob prihodu dobiš uro, ki je s tabo do konca obiska. Na policah, polnih budilk, si ogledujem takšno z Vučkom, a izberem modrega Puškina, okroglo budilko z brki, ki je poleg lila Rozamunde menda ena bolj priljubljenih spremljevalk gostov ljubljanske »številčnice«. Ime Ziferblat namreč pomeni številčnica.

No, zdaj, ko sem opremljena z uro in sem postala mikronajemnica tega svobodnega prostora, ki deluje po načelu odgovorne skupnosti, si tu lahko skuham neomejene količine res izjemne mešanice kave ali izbranega čaja in si postrežem z brezplačnimi prigrizki, kot so piškoti, sadje in

zelenjava, v kuhinji pa si lahko pripravim celo svojo hrano, mi pojasni Pia, ena od osmih ljudi iz ekipe, ki me ob prihodu sprejme in mi prostor tudi podrobno predstavi.

»Tako kot doma si tu lahko pripraviš prigrizek, skuhaš kavo, čaj, bereš, igraš šah, se vključiš v kakšno od družabnih iger ali pač pri-meš za instrument. Obenem pa imaš seveda možnost, da spoznaš nove ljudi in spletaš morebitna prijateljstva, le alkohola tu ne boste našli,« pristavi vodja in osrednja gostiteljica Ziferblata Maša Pavoković. Ta je, kot pravi, v zadnjem času postal podaljšek njene dnevne sobe. Tu v komunikaciji z obiskovalci namreč preživi skoraj četrtno dneva.

- 01 **Minuta stane pet centov, ura tri evre, štiri ure dvanajst evrov. Odprto imajo vsak dan od devetih zjutraj do desetih zvečer. Vse dni v letu.**
- 02 **Prvi Ziferblat je pred štirimi leti nastal v Moskvi. Ljubljanski je trinajsti po vrsti, ki je nastal po vzoru ruskega, in obenem edini, ki je v pritličju.**

Odpri so vsak dan od devete zjutraj do desete zvečer. Vse dni v letu. Pred lokalom je miren vrt, na katerem lahko kot obiskovalec posedaš. Sicer pa v njihovi tako imenovani tih sobi, tudi edini, ki ima vrata in v kateri je prostora za pet ljudi, lahko denimo najdeš prostor za učenje ali tam opraviš morebiten interesen sestanek. V dnevnem prostoru, kjer sta tudi samopostrežna kuhinja in ogromna jedilna miza, lahko brezskrbno surfaš po netu ali pa »hengša« v eni izmed visečih mrež. Lahko tudi posedaš na po meri narejenih lesenih stopnicah, ki sicer ne vodijo nikamor, in morda na njih prebiraš kakšno izmed knjig, ki jo najdeš na policah. Če stopnice le niso zasedene z razstavo, kot je to zdaj.

Tudi v tamkajšnji prehodni, živi sobi se menjavajo razstave, pa tudi morebitni igralci šaha. V zadnjem prireditvenem prostoru pa redno potekajo najrazličnejši dogodki. Tu imajo tudi projektor in projekcijsko platno, tu pripravljajo Ziferblatovo univerzo, v okviru katere v goste vabijo zanimive predavatelje. Dvakrat na mesec organizirajo koncerte, ob petkih pa igranje družabnih iger, ki ga pospremi še peka palačink. Tam sta tudi klavir in kitara in nemalokrat pride do spontanega džemanja.

»Ziferblat je prostor, v katerem ljudi spodbujamo, da se kreativno izražajo, da sodelujejo, da so aktivni, vse dokler ne posegajo v svobodo drugega seveda, saj si želimo, da je tu vsem prijetno,« koncept pojasni Pavokovičeva. In dodaja: »Če stvari tu počneš na način, da osrečuješ, si lahko priboriš celo minute sreče, žetone, ki ti lahko prinesejo dobropis za deset ali dvajset minut, morda celo eno uro.« Brezplačne minute sreče si lahko posameznik zagotovi tudi s prostovoljnimi delom, tako da naredi nekaj za prostor, da denimo organizira dogodek ali pa preprosto pomaga pri razdeljevanju letakov ali raztovarjanju robe. Ljudi, ki so pripravljeni sodelovati, je vedno več.

Prvi Ziferblat je pred štirimi leti nastal v Moskvi, od koder je tudi pobudnik ideje

urbanega skupnostnega prostora, ki temelji na komunikaciji in katerega ustvarjajo ljudje, Ivan Mitin. V Rusiji so menda ti prostori priljubljeni med svobodomiselnimi mladimi intelektualci, svetovljani, če hočete. In vztrajno rastejo kot gobe po dežju.

Ljubljanski je trinajsti po vrsti, ki je nastal po vzoru ruskega. In obenem edini, ki je v pritličju. Prvotnega dvoma o tem, kako se bo takšen domala utopičen prostor pri nas obnesel, zdaj ni več, pravi Pavokovičeva, ki se je s Ziferblatom in načeli delovanja takšnega prostora spoznala ravno v Rusiji. Interesa in idej za prostor je vsak dan več. Povezovanje ljudi pa je nekaj, kar jo navdihuje. In kljub temu da si marsikateri izmed njihovih obiskovalcev želi, da bi Ziferblat ostal dobro varovana javna skrivnost, se novica o tem skupnostnem prostoru počasi, od ust do ust, vztrajno širi.

Šele pred časom so jih tako denimo odkrili dijaki z bližnje srednje oblikovne šole, ki je v njihovi neposredni bližini. Če bo šlo tako naprej, bodo v naslednjega pol leta že samovzdržni, je zadovoljna menedžerka, ki sicer ne stavi na količino ljudi, ampak na »vajb«, ki ga tam ustvarjajo. In ta je sodeč po odzivih tistih, ki se redno vračajo, dober. Ko obišeš Ziferblat, ga namreč skoraj zagotovo tudi vzljubiš. x

KAJ NAS ČAKA?

Arhitektura prihodnosti

Piše: Boris Matić

Arhitektura je že dvajset let na močnem prepihu tehnologije. Prvi računalniki v devetdesetih letih so neizmerno pospešili izdelavo načrtov in projektantska podjetja so se prelevila iz velikih skupin risarjev v peščico ljudi z računalniki. Vedno hitrejši razvoj gradbenih produktov, ki ga je skoraj nemogoče spremljati, omogoča vedno nove oblike in detajle v gradnji. Podnebne spremembe, razvoj informacijske tehnologije in že sedem let trajajoča kriza pa ustvarjajo vse prej kot stabilno okolje.

A vsaka težava je tudi priložnost. Če skušamo pogledati trenutne trende in pokukati v prihodnost, kaj nas čaka?

Permanentna kriza

V zadnjem času sicer poslušamo o rahli gospodarski rasti, in prav potihlo se pogovarjamo o mogočem koncu krize. A dejstvo je, da je v arhitekturi, vsaj v Sloveniji, kriza nekakšna nova normalnost. Velikih javnih naročil ni in jih še nekaj časa ne bo, zasebnih investicij v večstanovanjsko gradnjo ni, enodružinske hiše pa si ljudje čedalje težje privoščijo. Če pa si že jih, so velikokrat kupljene kot tiske hiše pri proizvajalcu montažnih

hiš, saj je tako ... najlažje.

Vsaj za običajnega Slovenca, ki si želi postaviti hišo, je danes arhitektura prej vezana na produkt – kupljeno montažno hišo – kot pa načrt po meri. Arhitekti so se temu tudi prilagodili; vedno več je projektivnih podjetij, ki so začela ponujati tudi storitev gradnje in izvedbo.

Prav tako je treba vedeti, da je Slovenija majhna dežela. Zgrajenih objektov je vedno več, prebivalstva pa ne; gradili bomo vedno manj novih objektov.

Velike priložnosti

A to nikakor ne pomeni, da je prihodnost temna. V Sloveniji smo namreč večino stanovanjskih površin zgradili v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Kar pomeni, da bodo prav v naslednjih desetih letih ti stanovanjski bloki stari štirideset let in jih bo treba korenito obnavljati.

Studio Krištof je za stanovanjske bloke na ljubljanskih Prulah predstavil zelo zanimiv projekt, ki predvideva prenovo obstoječih, dotrajanih socialističnih blokov. A ne gre samo za dodatno izolacijo, stanovalci naj bi dobili tudi večje balkone, zastekljene zimске vrtove ... Da bi se investicija izplačala,

bi na vrhu bloka dodali še dve etaži novih stanovanj.

Tako bi s konstrukcijo okoli objekta, ki sedanjim stanovalcem daje kakovostne zunanje površine, potresno sanirali objekt ter omogočili gradnjo novih stanovanj na vrhu bloka – s prodajo teh pa poplačali investicijo, tako da bi stanovalci nove površine in izolacijo lahko dobili tako rekoč zastonj. Obenem bi dodatno zgostili mesto in ne bi obremenjevali okolja z novimi cestami in komunalnimi vodi. Taka prenova, ki upošteva ne samo energetske, temveč tudi arhitekturne, statične in ekonomske vidike stavbe, je ključna za nadaljnji razvoj tako arhitekture kot gradbeništva.

Da je koncept smiseln, dokazuje primer zelene stolpnice na Topniški ulici v Ljubljani. Stanovalci so na terasi stolpnice izdelali stanovanje in s prodajo tega poplačali izdelavo dodatne izolacije fasade. Prihrankov, ki so nastali z novo izolacijo in okni, niso namenili izključno za zmanjšanje stroškov, ampak za varčevanje – in zdaj bodo zamenjali še toplotno postajo, s čimer si bodo dodatno pocenili stroške ogrevanja. Za poseg je bilo treba zbrati več kot sto soglasij lastnikov, kar jim je tudi uspelo – dokaz, da

01 Studio Krištof je pripravil zanimiv predlog prenove blokov na ljubljanskih Prulah. Stanovalci v zameno za prenovo pristanejo na dodatne sosesde in si s tem znižajo stroške investicije.

/ foto: Studio Krištof

02 Poslovna stavba 2226 v kraju Lustenau v Avstriji je primer, kako lahko z visokotehnoškimi načrtovanjem pridemo do nizkotehnoških rešitev. Stavba ne potrebuje ne gretja, ne hlajenja, ne prezračevanja in to kljub temu, da avstrijske zime niso prav mile. / foto: wienerberger.at-baumschlager eberle

se tudi pogovorno sprti slovenski sosedje lahko dogovorijo, če je treba.

A ključ do te verige – poceni energetska in prostorska sanacija, prihranki, ki omogočajo nadaljnje investicije – je gradnja novih stanovanjskih površin na obstoječih objektih, česar pa zakonodaja trenutno sistemsko ne omogoča. Bi pa bilo to izredno enostavno spremeniti in s tem na državni ravni zagnati nov investicijski cikel v zasebnem sektorju.

Visokotehnoško načrtovanje

Napredek na področju informacijske tehnologije nam omogoča, da vedno bolj simuliramo realnost, ki jo nameravamo zgraditi. V računalniku modeliramo vse podrobnosti hiše – od sten in plošč do električnih žic in klimatizacijskih jaškov. Tak pristop, imenovan BIM (building information modeling), zahteva izjemno natančnost pri projektiranju, prinese pa mnogo boljši nadzor nad stroški in gradbiščem. Simuliramo lahko tudi parametre, ki jih nekoč ni bilo mogoče izračunati. Koliko se hiša segreje zaradi sončne svetlobe, koliko jo lahko z odpiranjem oken ponoči ohladimo, koliko nas bo segrel kamin ... to so vse parametri, ki jih je danes mogoče natančno simulirati in predvideti. S tem lahko zagotovimo udobje uporabnikov tudi v drznih in nevsakdanjih oblikah hiš.

Nizkotehnoške hiše

Tehnološki napredek pa ne vodi vedno k odločitvi za visokotehnoško hišo. Eksperimenti na področju pametnih hiš so pokazali, da obremenjevanje hiš s tehnologijo včasih lahko doseže nasproten učinek od želenega.

Kompleksne simulacije in natančno načrtovanje bodo v prihodnosti verjetno

večkrat oblikovali hiše, ki bodo presenetljivo nizkotehnoške. Kot dokazuje poslovna stavba 2226 arhitektov Baumschlager Eberle, je s pravilnim načrtovanjem mogoče oblikovati sodobno, nizkoenergijsko, a nizkotehnoško hišo. S pravilno orientacijo in pravilnim oblikovanjem ovoja jim je namreč uspelo ustvariti poslovno stavbo, ki v ostrem avstrijskem podnebnju ne potrebuje ne ogrevanja, ne prezračevanja, ne druge posebne mehanizacije, da bi zagotavljala udobje uporabnikov – je torej pasivna hiša v resničnem pomenu besede, saj v njej ne najdemo ne radiatorjev, ne klimatskih naprav, ne prezračevanja.

Načrti odprte kode

Načrtovanje hiš pa ne bo samo domena kompleksnih programov in simulacij. Na zadnjem londonskem festivalu oblikovanja je podjetje 00 (zerozero) predstavilo hišo, katere načrte je mogoče oblikovati na internetu, jo izrezati na lokalnem CNC-stroju in, brez posebne dodatne izobrazbe, tudi lastnoročno sestaviti. Kot bi v programu pri Ikei sestavili kuhinjo, kose izdelali pri lokalnem mizarju in jih nato doma sami sestavili – le da gre za pravo pravcato hišo.

Mogoče je prihodnost, vsaj za manjše naročnike in objekte, v tem, da se bosta celotna načrtovanje in izdelava detajlov dogajala »v oblaku«. Znotraj programske opreme si bo uporabnik lahko poljubno oblikoval hišo iz vnaprej določenih elementov, obenem pa bo program upošteval osnovne zahteve in preprečeval uporabniku, da bi naredil kakšno bistveno napako. Vedno zmogljivejši računalniški programi so namreč sposobni prevzeti vedno več odločanja, tudi pri arhitekturnem načrtovanju. Odmiki in velikosti

objektov, orientacija glede na smeri neba, funkcionalne povezave med prostori – vse to so parametri, ki jih je mogoče strojno preverjati. Vse te stvari bo mogoče kot varovala vključiti v program, uporabniku pa prepustiti, da sam oblikuje hišo.

Kode za ustvarjanje mesta

Zamisel, da bi računalniku prepustili načrtovanje oz. preverjanje arhitekturnih konceptov, lahko komu zveni iz trte zvita. A na drugi strani je dejstvo, da je slovenskemu podjetju URBS uspelo razviti program, ki počne ravno to, le na področju urbanizma. Program Modelur je razvit v Sloveniji in se integrira v Googlov SketchUp, uporabniku pa omogoča, da ob urbanističnem načrtovanju natančno preverja višine stavb in predvidene površine za gradnjo, prav tako pa uporabnika opozori na napake – na primer, če sta dve hiši preblizu ali pa če je prekršil katero od zakonskih omejitev.

Za običajne državljane ta program sicer ni pretirano uporaben. Za občine, kjer se velikokrat spopadajo s pomanjkanjem strokovnosti na področju urbanističnega načrtovanja, pa je Modelur lahko dobro orodje za delovanje na področju prostorskega načrtovanja.

Družbena omrežja kot varuh in kritik

Arhitekti so velikokrat obtoženi, da delujejo v tako imenovani sobi odmevov – da se o arhitekturi in delih pogovarjajo samo z drugimi arhitekti, očitke ali pomisleke uporabnikov pa prezrejo. Arhitekti pa velikokrat poskušajo svoje stranke izobraziti in usmeriti v rešitev, ki je ne samo uporabna, ampak tudi oblikovno ambiciozna in drzna. Z vzponom družabnih omrežij je ta prepad čedalje

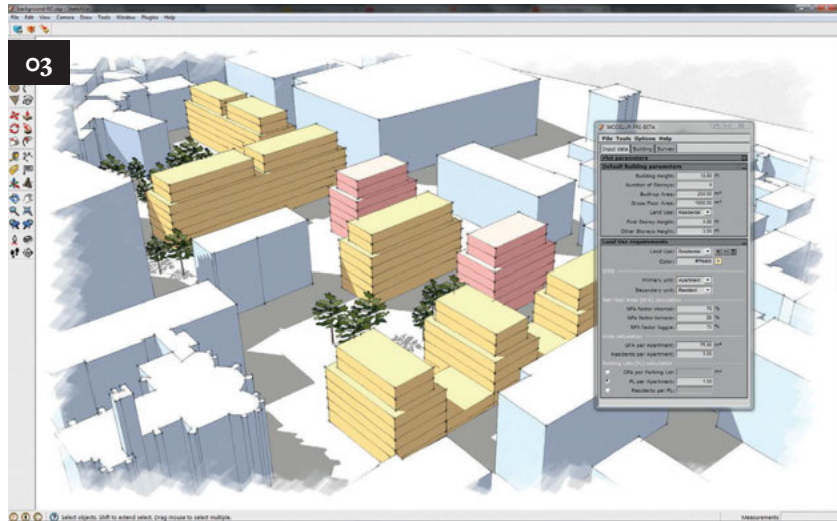
03 Program Modelur je produkt slovenskega znanja in omogoča urbanistično načrtovanje s pomočjo vnašanja in spremljanja parametrov, kot so faktor zazidanosti, odmiki, količina površin ...

lažje premagati. Arhitekti lahko hitro vidijo, ali je mimoidočim nov mestni trg všeč – že pregled objavljenih fotografij in komentarjev na denimo Instagramu lahko pove, ali je mlajša generacija prostor dobro sprejela. Obenem pa s propagiranjem svojega dela na Twitterju lahko zelo široko skupino ljudi seznanijo s svojim načinom razmišljanja.

Nadaljnji razvoj spremljanja tem na različnih družabnih omrežjih bo lahko omogočil nekaj, kar ni bilo možno še nikoli – hitro sledenje in zbiranje mnenj širše javnosti. Mogoče bomo v prihodnosti vsak večji objekt pred izvedbo postavili na ogled na splet ter upoštevali tudi komentarje mrežnega uma.

Ves svet kot igrišče

Zglobalizacijo informacij se tudi informacije

o arhitekturi hitro širijo. Oblikovanje in načrtovanje stavb sta v svoji osnovni strokovni disciplini neodvisni od lokalne zakonodaje in ju lahko izvajamo kjerkoli. Tudi slovenski biroji so že uspešno izvajali projekte v Franciji, Belorusiji, Kazahstanu ... A pravi svetovni izzivi nas šele čakajo. V deželah v razvoju, predvsem Afriki, se pojavljajo

izjemni pritiski priseljevanja v mesta in s tem povezane urbanizacije. Arhitektura prihodnosti je tako na neki način globalna arhitektura, ki bo tudi prenašala izkušnje iz enega dela sveta na drugam. Na primer: Turčija se danes srečuje z enakimi težavami pri gradnji blokovskih spalnih naselij kot nekdanja Jugoslavija. x

Izjemno vzdržljiv visokokakovostni kompozitni les

SPOMLADANSKI 10% POPUST

ne trohni
se ne cepi
ne zbledi
brez vzdrževanja
odporen proti kloru
odporen proti zdrs
odporen proti uv žarkom
primeren za obloge ob bazenih
več kot 20 let izkušenj

Pokličite in poslali vam bomo katalog!

silvadee

Ustvarjamo zunanje bivalne prostore

KDPROJEKT
prostorske vizije

Palmejeva ulica 8
1000 Ljubljana

tel.: +386 1 365 30 62
fax.: +368 1 365 30 63
www.kdprojekt.si
info@kdprojekt.si